

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540290 Åsakullen*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lena Smith

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540290 Åsakullen

Kommun: Falköping

Områdets totala areal: 1,9 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-05-15

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-20

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6510 - Slåtterängar i låglandet

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Åsakullen är det prioriterade bevarandevärdet bevarandet av den rika torrängsfloran i slåtterängarna. Förutom de typiska, hävdgynnade arterna finns de fridlysta orkidéerna fältgentiana och ängsgentiana samt flera rödlistade arter.

Motivering: Naturmiljön kring Brunnhem där Natura 2000-området ligger utgörs av ett mycket varierat, småskaligt odlingslandskap med högsta natur- och kulturmiljövärdena. På de två torrängskullarna finns en artrik flora och även ett flertal fornlämningar. Området har lång kontinuitet som odlingslandskap och är representativt.

Prioriterade åtgärder: Fortsatt slåtterskötsel på de båda torrängskullarna, vissa år med bränning och vissa år med slåttervila.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Åsakullen ligger ca 2 km väster om Stenstorp på Sydbillingen och består av två torrbackar som omges av åkermark. De båda delområdena ligger i sydostsluttning strax nordväst om byn Brunnhem och ingår i ett stråk av torrbackar i området. Topografiskt präglas Sydbillingen av bergen av diabasplataer som i hög grad genomskärs av spricksystem samt av bergens sluttningar genom de olika kambosiluriska bergarterna. Sergerstads-Brunnhemsområdet kännetecknas av en ovanligt stor mängd brons- och järnåldersgravar. De enskilda fornlämningarna är i regel inte märkliga men fornlämningsstätheten är unik i riksperspektiv. Den stora mängden fornlämningar återspeglar en viktig förhistorisk bygd.

Både det östra och västra delområdet hävdas med slätter. För ca 12 år sedan var det västra delområdet ohävdad men hävden återupptogs 2006-2007 då många enar röjdes bort. Kullen har sedan dess liksom den östra, skötts genom slätter varje år och naturvårdsbränning en gång (2013). Båda delområdena är åkerholmar och utgör s.k. stäppartade torrängar.

Länsstyrelsen ansvarar för skötseln i det västra delområdet och Naturskyddsföreningen i det östra. För det västra området finns ett naturvårdsavtal då det ingår i åtgärdsprogrammet för stäppartade torrängar i Västsverige. Syftet med naturvårdsavtalet är att bevara och utveckla naturtypen slätterängar i låglandet (6510) genom att området sköts med slätter kompletterat med vårbränningar vissa år. Syftet är även att bevara rödlistade arter och signalarter knutna till naturtypen och till åtgärdsprogrammet för stäppartade torrängar (ÅGP). Målet med skötseln är att området ska utgöra en välhävdad slätteräng med rikt växt- och djurliv samt att förutsättningarna för de hävdberoende arterna förbättras så att de kan öka i antal.

Miljöstöd för särskilda värden enligt landsbygdsprogrammet finns för båda delområdena. Till miljöstödet är åtagandeplaner kopplade för skötseln av slätterängarna. Åtagandeplanerna gäller fram till 2020.

Natura 2000-området ingår i större områden som är av riksintresse för naturvården, friluftslivet och kulturmiljövården. I området finns fridlysta och hotade arter av kärlväxter och ängssvampar.

För ytterligare beskrivning, se under naturtypen 6510.

Bevarandemål

Området ska bestå av två välhävdade, artrika torrbackar.

Vad kan påverka negativt

- Minskad eller utebliven slätter och röjning av igenväxningsvegetation kan på sikt leda till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Utebliven höbärgning leder till förnaansamling med utarmning av den hävdgynnade floran och faunan som följd.
- Årlig slätter vid fel tidpunkt, t. ex. för tidigt på säsongen när växterna ännu inte hinner sätta frö, leder med tiden till utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Skydd:

- Förutom Natura 2000-förordnandet finns ett naturvårdsavtal för det västra delområdet (fastigheten Nygården 1:1) som gäller t.o.m. 2020.

Riksintressen m.m.:

Riksintresse för naturvården - Sydbillingen

Riksintresse för friluftslivet - Platåbergslandskapet Billingen, del av Billingen.

Riksintresse för kulturmiljövården - Segerstad, Brunnhem samt Kambrosilurområdet.

Nationellt värdefullt odlingslandskap - Stenstorp

Regionalt värdefullt odlingslandskap - Brunnhem

RAÅ; i det västra delområdet finns en stensättning samt ett gravfält och i det östra delområdet, två stensättningar, tre stenkretsar, en grav markerad av sten/block samt att hela delområdet utgörs av fossil åkermark.

För skötsel, se under naturtypen 6510.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6510 - Slåtterängar i låglandet

Areal: 1,9 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen slåtteräng i låglandet utgör hela arealen i både det östra och västra delområdet. Slåtterängarna som ligger på små kalkrika kullar är båda åkerholmar omgivna av åkermark. Kullarna är torra i markskiktet och växtligheten utgör s.k. stäppartad torräng som betecknas av högt kalkinnehåll i marken, torr mark och förekomst av stäppväxter. Stäpper förekommer i områden med inlandsklimat med torra, varma somrar och kalla vintrar. Stäppväxterna befinner sig i Sverige i utkanten av sitt utbredningsområde som till största delen återfinns i Östeuropa och Ryssland. Indikatorarter för stäppartad torräng som förekommer är bland annat backskafting flentimotej, fältmalört, fältvädd och ängshavre. I slåtterängarna finns många typiska arter samt många hävdgynnade gräsmarksarter. Området var med i gräsmarksuppföljningen 2016. I trädsiktet växer enstaka tall, ask, lönn, oxel och fågelbär och i busksiktet förekommer spridda enar.

Följande typiska arter är noterade i Natura 2000-området: darrgräs, gullviva (fridlyst), höskallra, klasefibbla (rödlistad som nära hotad, NT), liten blåklocka, lundstarr, prästkrage, rosettjungfrulin, rödkämpar, slåtterfibbla (sårbar, VU), stor blåklocka, vildlin, vårfingerört, ängsgentiana (fridlyst) och ängsskallra. Även karaktärsarterna backklöver (nära hotad, NT) och fältgentiana (fridlyst, starkt hotad, EN) samt den fridlysta arten backsippa (sårbar, VU) förekommer.

I det östra delområdet finns följande rödlistade fjärlil och svampar tidigare noterade: mindre blåvinge (nära hotad, NT), blårodning (sårbar, VU, även ÅGP-art), brun ängsvaxskivling (NT), dofthatting (NT), fager vaxskivling (NT, ÅGP-art), hagnopping (NT), lerskivling (VU) och musseronvaxskivling (NT). Även ask (starkt hotad, EN) finns nära vägen.

Generell beskrivning av naturtypen: Artrika, torra – friska, hävdpräglade ängar. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slåtterängsskötsel (och ofta även använts som betesmark på senare tid). Krontäckning av träd och buskar är 0 – 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Typiska arter (kärlväxter) är: kattfot, slåttergubbe, slåtterfibbla, ormrot, darrgräs, Jungfru Marie nycklar, nattviol, prästkrage, jungfrulin, svinrot, rödklint, ängsnycklar, hirsstarr, pillerstarr m.fl. samt (fjärlilar): ängspärlemorfjäril, skogsvisslare, vitfläckig guldvinge, slåttergräsfjäril, skogsnätfjäril, ängsblåvinge, smultronvisslare m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, förnaansamling, ökad näringsstatus, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Slåtterängar i låglandet (6510) ska vara minst 1,9 hektar.

Regelbunden slåtter ska påverka gräsmarken. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och förnygra sig. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska saknas eller vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska

förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte finnas. Enstaka fysiska strukturer i form av stenmurar, odlingsrösen, stensättningar etc. ska förekomma. Enstaka värdefulla träd och buskar, t.ex. bärande och blommande träd/buskar, hålträd, hagmarksträd, gamla träd etc. ska finnas. Det ska finnas födoresurser såsom pollen- och nektarresurser som kan utnyttjas av framförallt olika fjärilsarter. Typiska och karaktäristiska kärlväxter ska förekomma allmänt-rikligt.

Negativ påverkan

Se negativ påverkan för området som helhet.

Bevarandeåtgärder

- Åtagandeplaner som hör samman med miljöstödet ska följas.
- Området bör fortsätta hävdas med slåtter och bränning under våren vissa år. Røjning av sly och annan igenväxningsvegetation bör ske vid behov. År med slåttervila kan förekomma.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Se även bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2017-05

Jordbruksverket, 2002-2004. Inventering av värdefulla Ängs- & Betesmarker. GIS-skikt samt databas med inventeringsresultat.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1994: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun. 1994:19.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2004. Restaureringsplan Nygården.

Länsstyrelsen Västra Götalands län, NRO 14090 Sydbillingen - Falköpings, Skara och Skövde kommuner, område av riksintresse för naturvård. Beslut 2000-02-07, uppdaterad 2008-01-16.

Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2013, Naturvårdsavtal för Natura 2000-området Åsakullen på fastigheten Nygården 1:1 i Falköpings kommun. Dnr 511-37890-2013.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledning. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/.

Riksintressen för kulturminnesvården i Skaraborgs län, område nr R 2-43, Segerstad - Brunnhem, Falköping, 1986-04-07.

Åtgärdsplan

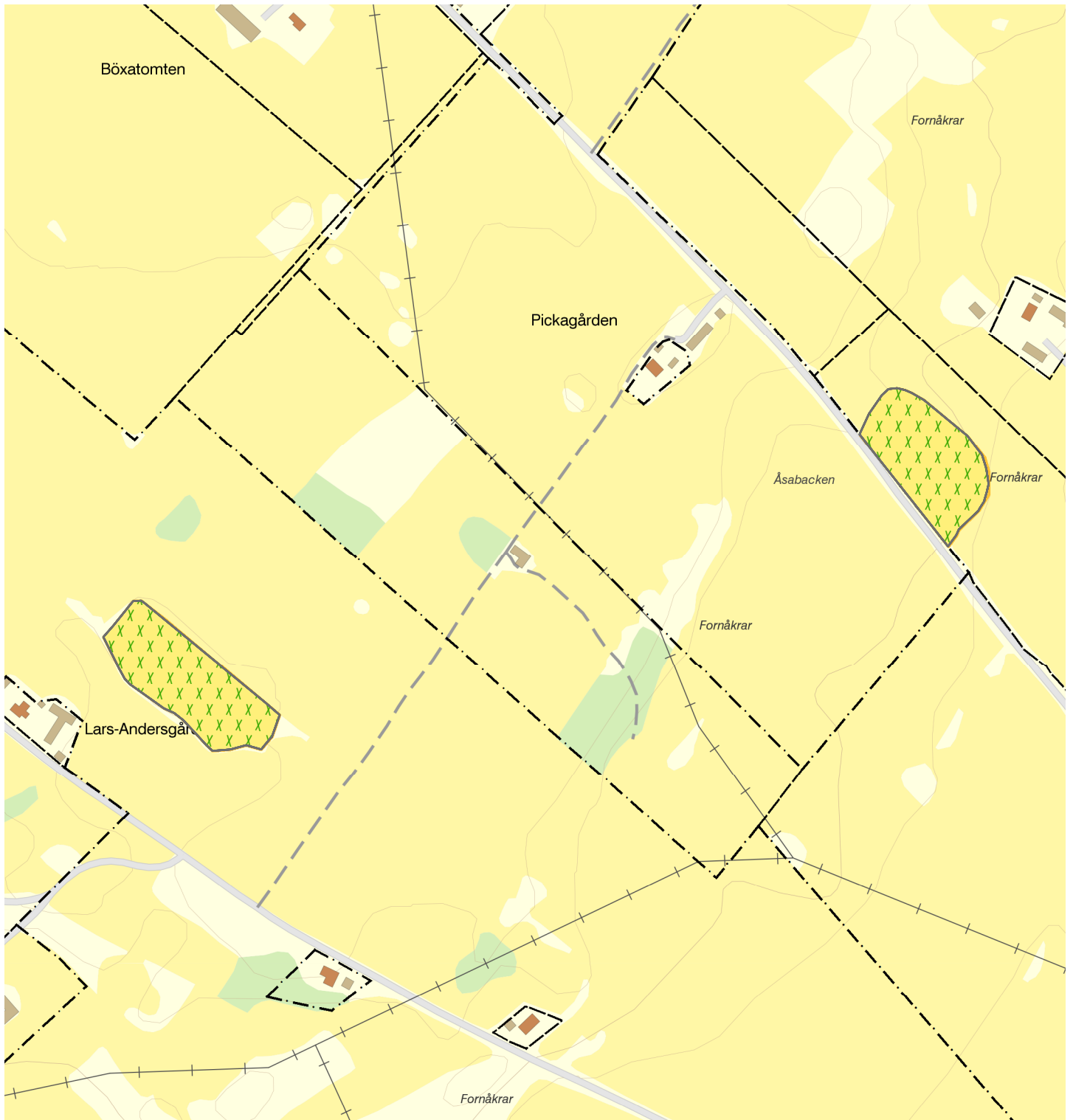
Bilagor

Kartor:

1. Natura 2000-områdets avgränsning, beslutskarta.
2. Naturtypskarta

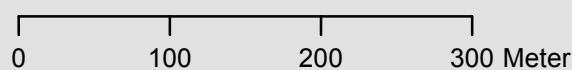
Natura 2000-naturtypskarta, Åsakullen SE0540290, Falköpings kommun

 6510 - Slätterängar i låglandet

 Natura 2000 Habitatdirektivet

Åsakullen består av två delområden.

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skala (i A4): 1:5 000

